

SOKOLSKI GLASNIK

1926.

V Ljubljani, dne 28. februarja 1926.

4.

Petgodišnjica smrti našega prvoga staroste.

Svim bratskim društvima.

Dne 11. marta minut će pet godina, otkako nas je zavazda ostavio brat dr. Ivan Oražen, koga je na Vidovdan godine 1919. izabralo ujedinjeno jugoslovensko Sokolstvo za prvoga starostu Jugoslovenskoga sokolskoga saveza, zaključivši prije suglasno, da likvidira plemenske sokolske saveze Srba, Hrvata i Slovenaca.

Potpisano starešinstvo zaključilo je da pozove sva bratska društva, združena u Jugoslovenskom sokolskom savezu, neka proslave taj žalosni dan mlade povijesti našega jugoslovenskoga Sokolstva zgodnom proslavom, koja treba da bude posve ozbiljna, uzgojna i unutanjega značaja.

1.) Starešinstvo JSS postaviti će toga dne u ime svega našega Sokolstva na grob brata dr. Oražna venac kao vidljiv znak trajne ljubavi i iskrenoga poštovanja, što ih goji svako sokolsko srce do našega prvoga brata staroste.

2.) U svakom bratskom društvu držati će se pred vrstom nagovor članovima i članicama.

3.) Za naraštaj i decu obojega roda važi ista odredba kao i za članstvo: nagovori o radu i životu pokojnoga br. dr. Oražna.

Građiva za te nagovore ima dovoljno u svim godišnjacima «Sokolskoga Glasnika», u Jugoslovenskom sokolskom kalendaru godine 1922. i u I. svesci «Spomenice o I. jugoslovenskom svesokolskom sletu». Posebice upozorujemo na 4. broj «Sokolskoga Glasnika» godine 1924.

Spominjamo se petgodišnjice smrti brata Oražna, da iskažemo čast imenu našega najodličnijega borca i najuzornijega brata i da time — uvažujući uzgojne zadaće Sokolstva — blagotvorno i trajno utičemo na značaj i moral svijui naših sokolskih redova.

Ističemo, da je br. dr. Oražen izrastao iz poteškoća i skrbi mladosnih oluja u čist značaj, do jake muške volje kao hrast na gori, kao hridina u uzburkama moru. Nanj smo se obazirali pre prevrat punim pouzdanjem i bratskom udanošću, ta znali smo, da će se pre ili docnije obistinili sve poletne misli, što su vazda i ponosno plamsale u njegovoj iskrenoj, plemenitoj duši.

Na brata dr. Oražna gledali smo s čvrstom verom u skoro oslobođenje iz spona i teskoba, ropstva i trpljenja, kad je ratna oluja besnila po našim zemljama. Niti za trenutak nije u bratu Oražnu utrnula svest sokolske odlučnosti, i nijedna sila nije odvratila njegovih stopa s puta sokolske istrajnosti. Njegov unutanji svet bio je sagrađen na temelju ideala, koji su imali svoj izvor u duboku uverenju i spoznanju, da će Slovenstvo, kome je Sokolstvo predstavnik jakosti, kreposti i življenske energije, preobraziti kulturno sav svet.

Kad smo u domovini stvorili jedinstvenu sokolsku organizaciju, stupio je br. Oražen na čelo svijui nas i sabrao je naše čete, da povede sve fizičke i moralne naše sile na stazu budućnosti, razvoja i napretka.

I kad ga je iznenada smrt ugrabila Sokolstvu i narodu, osetili smo u sebi težinu boli, no ne očajja. Njegova nam je smrt zapovedala, i danas nam zapoveda, da što tesnije zbijemo svoje redove, da se što gorljivije latimo sokolskoga rada, da stvaranjem novih dobrina nadomestimo gubitak.

U uzvišenom osećaju bratske harnosti, koja ispunja naše duše na petgodišnjicu smrti nezaboravnoga brata staroste dr. Oražna, budimo si svesni svijui

teškoča sokolskih zadača i sve odgovornosti, što je ima svaki pojedinac za prosep našega rada, koji teži za idealom: Tko je Jugosloven i Sloven — taj je Soko!

Zdravo!

Starešinstvo Jugoslovenskoga sokolskoga saveza.

U Ljubljani, dne 15. februarja 1926.

E. Gangl s. r., starosta.

Dr. Riko Fux s. r., tajnik.

Smučarske tekme ČOS.

Prvi akt VIII. vsesokolskega zleta je končan. V dneh od 21. do 24. januarja t. l. so se vršile v Jilemnici v Krkonoših smučarske tekme v okviru VIII. vsesokolskega zleta v Pragi. Prvikrat je ČOS sprejela med svoje zletne tekme smučanje, ki se seveda ne more vršiti ob času zletnih dni začetkom julija, ampak je moralo biti izvedeno v zimskem času.

Že nekaj let goji češko Sokolstvo smučarstvo in posamezne župe v goratih krajih — kjer je teren za to panogo ugođen — so že priredile svoje smučarske tekme. Zdaj se je tehnično vodstvo češkega Sokolstva odločilo, da prevzame te tekme tudi med zletne tekme, da s tem prizna smučarstvu važnost in ga uvrsti med ostale vadbene panoge sokolskega sistema. Brez dvoma je pridobila ta panoga s tekmo novih privržencev in se bo med češkim Sokolstvom močno razširila, zlasti še, ker so smučarske tekme vzlic naglici in kratki dobi, ki je bila namenjena za trenažo, jako dobro uspele.

Češko Sokolstvo pa je dalo s to tekmo še poseben poudarek vajam, ki se vežbajo pod milim nebom v čistim zraku. Enako, kakor je s prireditvijo posebne lahkoatletične tekme, ki se je vršila preteklo jesen, hotelo vodstvo češkega Sokolstva dokumentirati, da polaga veliko važnost na te panoge, je tudi s smučarsko tekmo opozorilo članstvo, da naj goji vaje v prosti prirodi. Smatramo to za važen moment v razvoju Sokolstva, ker kaže, da je zavel v sokolski organizaciji svež veter, vabeč članstvo iz telovadnic v čisti zrak. Ali ne kaže tudi ostali spored letošnjega vsesokolskega zleta izpremembo v tej smeri? Članstvo nastopi v prostih vajah in s posebnimi točkami po župah, na sporedu pa ni orodne telovadbe. Pač pa se vrši v glavnih zletnih dneh štafetni tek med zastopniki glavnih mest Češkoslovaške in Jugoslavije. Štafetni tek, ki najbolj odgovarja tekam v vrstah, kjer pride celota do veljave, bo nadomestilo za orodno telovadbo. Pri tekamah članov se bodo merili v orodni telovadbi, članice pa imajo tudi pri tekamah poleg prostih vaj — igre in plavanje, ne pa orodne telovadbe.

Ker radi potegnemo paralelo med češkim in našim Sokolstvom, naj takoj ugotovimo, da se je isto stremljenje pojavilo tudi v jugoslovenskem Sokolstvu. Tehnični odbor JSS je imel namen že v tekoči zimski dobi uvesti prve početke smučanja v naša sokolska društva in v program svojega dela si je začrtal jesenske lahkoatletične tekme. Če smučarstvo pri nas takoj ob prvem pozivu ni našlo še trdnih tal in če morda prve lahkoatletične tekme ne bodo uspele najbolje, s tem še ni rečeno, da je misel ponesrečila in da ne bo uspehov. — Vsak začetek je težak.

V smučarstvu letos nismo imeli takih zastopnikov, ki bi jih lahko poslali k češkim sokolskim tekam. Želji, ki so jo bratje na severu gojili, ni še bilo mogoče ustreči, toda upamo, da nas prva prihodnja taka prilika najde pripravljene, da bomo smeli vstopiti v bratsko tekmo.

Organizacija smučarske tekme je bila nekoliko otežkočena zaradi oddaljenosti tekmovališča od osrednjega vodstva v Pragi. Toda vrlo vodstvo Krkonoške župe in sodelovanje sportnikov smučarjev, kakor tudi dobrohotnost prebivalstva in ugodno vreme so na drugi strani olajšali tekmo. Edino zdrav-

J. Lauonazěv

niški odsek je tokrat odpovedal, en sam zdravnik — dr. Jurij Scheiner — je moral sam pregledati vse tekmovalce.

Vodja tekme je bil br. Jirsak, pomagali pa so mu bratje Müller, Štritecky in Moulik, za stanovanje, prehrano in oskrbo tekmovališča je skrbelo župno starešinstvo. Priglasili k tekmi so bili dopustni do 12. januarja, žrebanje vrstnega reda se je izvršilo dne 15. januarja in v sredo, dne 20. januarja, je bila seja sodnikov, kjer so bila izdana zadnja navodila.

Dne 21. januarja ob 9. dopoldne se je pričela tekma smučanja na 50 km. Priglašenih je bilo 29 tekmovalcev, startalo pa jih je le 18 in 8 izven konkurence, med temi 4 vojaki. Na cilj jih je došlo 23. Prvi trije so bili bratje: Bachtik Miloš, Benecko, 4 ure, 41 minut, 6 sekund; Fajstauer Josip, Benecko, 4:41, 33 in dve petini sekunde; Německy Josip, Nové Město, 4:41, 55. Zadnji tekmovalec je vozil 7:09, 44 eno petino sekunde. Tekmovalci so bili člani iz 14 društev.

Organizacija je bila na celi progi vzorna, in so tako rediteljstvo kakor okrepčevalnice in vojaški telefon brezhibno funkcionirali.

V petek, dne 22. januarja, se je vršil kurs za sodnike v skokih, ki ga je vodil inž. Štengl iz Plzna. Tečaj je bil mnogobrojno posečan in je imel lepe uspehe.

Tekma članic na 10 km se je vršila v soboto, dne 23. januarja, ob 1. popoldne. Priglašenih je bilo 20 tekmovalk, startalo pa jih je 14 in 4 izven konkurence. Prve tri so bile sestre: Gottsteinova Bogomila, Benecko, 46, 44; Gregorova Hana, Nové Město, 48, 28 in Čadkova Lidmila, Domažlice, 49, 22. Zadnja tekmovalka je potrebovala do cilja 77, 22.

Takoj za članicami so ob 2. popoldne tekmovali člani na 18 km. Priglašenih je bilo 121 tekmovalcev, startalo pa jih je le 76 in 14 izven konkurence, skupaj 90; od teh jih je prišlo na cilj 88 (eden je zlomil smuč, drugemu so se potrgali jermeni). Prvi trije so bili bratje: Německy Josip, Nové Město, 0:59, 24 eno petino sekunde; Jebavy Ant, Valtěrice, 1:03, 14 eno petino sekunde; Fajstauer Josip, Benecko, 1:03, 32 eno petino sekunde. Zadnji tekmovalec je vozil 2:05, 23. Start in cilj sta bila na glavnem trgu v Jilemnici, kjer je bilo zbranih obilo gledalcev.

Najzanimivejši del tekme so bili skoki, ki so se vršili v nedeljo, dne 24. januarja. Zbralo se je nad 10.000 gledalcev, tudi starosta ČOS br. dr. Scheiner je bil navzoč. Od 58 priglašenih jih je startalo 29, klasificiranih pa je bilo le 17. Najboljši trije so dosegli: Hnyk Adolf, Zlata Olešnica 18:52 točk, Petříček Josip, Zlata Olešnica 17:71 točk in Tryzna Josip, Valtěrice 16:92 točk.

Poleg tega je bila še združena tekma, pri kateri je bilo od 38 priglašenih 12 klasificiranih. Najboljši so bili: Petříček Josip 18:36 točk, Tryzna Josip 18:03 točk in Hnyk Adolf 17:74 točk.

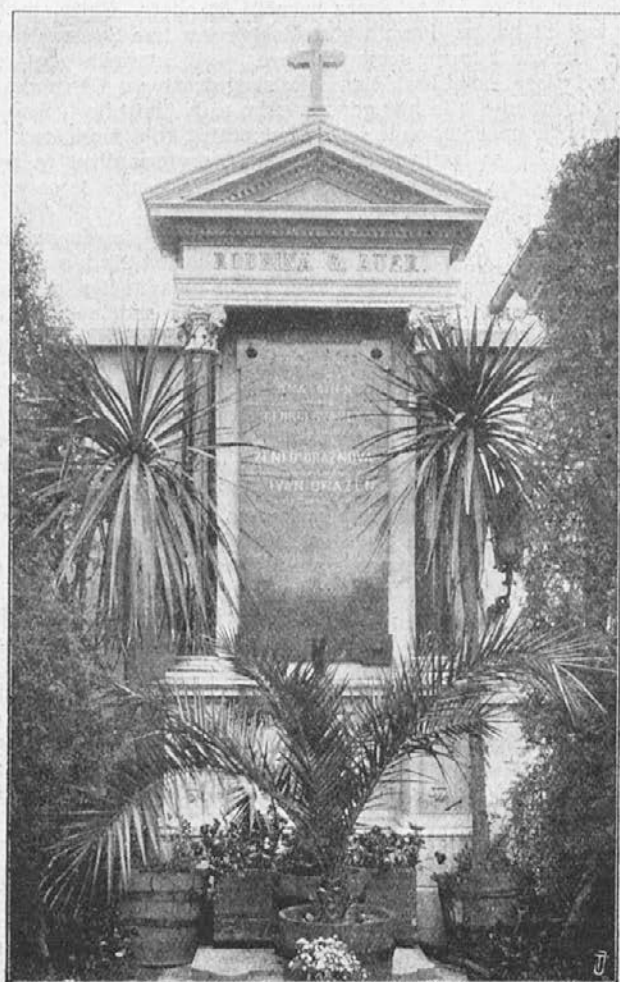
Češki sokolski krogi so z uspehi in s potekom smučarskih tekem jako zadovoljni in vsa češka javnost je kazala veliko zanimanje za te tekme. S tem pa je namen tekem, ki so hotele predvsem vzbuditi zanimanje za smučarstvo med Sokoli, v polnem obsegu dosežen. Posebno pa se poudarja v vseh poročilih, kako so sokolski in sportni krogi pri tej priliki vzajemno sodelovali in pojavili so se glasovi: «Kdor Sokol, ta smučar, pa tudi kdor smučar, ta Sokol!» in «S Tyrševo idejo med sport!»

IZ STAREŠINSTVA JSS.

XLV. redovita sednica starešinstva JSS. dne 8. februara 1926.

Prisutni: Gangl, Čobal, Deu, Fux, Govekarova, Jamar, Jeras, Kajzelj, Košir, Krejčí, Ludvik, Marolt, Mužinova, Poženel, Švajgar, Trdinova, Turk, Zelenko. — Opravdan: Gregorin.

Br. starosta pozdravi prisutnoga br. Palčiča iz Zagreba, koji želi da prisustvuje sednici, i zamoli ga, da podnese svoje želje.

Grob brata dr. Oražna

Br. Palčić javlja, da se je prijavio kod Sokolskoga društva Zagreb I. jedan brat, trgovački putnik neke zagrebačke firme i nudio tamo sokolska odelja. Pri tom se je pozivao na br. starostu Gangla i br. Ambrožića, koja da su odobrili njegove odore a i za Savez naručili 60 odeća. Zatim pročita svoju okružnicu, koji bi on, uz dozvolu starešinstva i u ime Saveza raspisao na sva društva izravno i to na svoje troškove. — Br. starosta odgovara, da je doista bio kod njega jedan brat, član Sokolskog društva u Kostajnici. O kakoj narudžbi 60 odeća nije bilo niti govora. Ako sada čini bilo tko za se propagandu s njegovim imenom, onda je to zlouporaba, koju mora osuditi. — Zaključak: Okružnica, sastavljena od br. Palčića, preformulirat će se donekle i otposlati iz Saveza svim društvima. Društvu Kostajnica će se naručiti, da povede disciplinarni postupak proti dotičnom bratu.

Br. Krejči izveštuje, da ima nalog od ljubljanskoga župskoga starešinstva da upita starešinstvo, uz kakve će uvete smeti članstvo da ide u Prag. Neka se što pre izda odnosna okružnica, koju treba objaviti i u dnevnicima. — Br. Poženel odgovara, da je glede članova uvet za sudelovanje na sletu u Pragu već gotova stvar, dočim će za članice i naraštaj obojega roda odlučiti glavna skupština.

Tajnik br. Fux izveštuje: Veliko županstvo vratilo je našu prijavu za promenu pravila sa zahtevom, da se prijava biljeuguje i priloži zapisnik glavne skupštine, koja je odglasala promenu pravila. — ČOS. izdala je upute glede sletnih znakova. Predlaže, da Savez tih znakova ne naruči, nego da si znak nabavi izletnik sam, kad pređe avstrijsku-česku među. ČOS. bit će zamoljena, da preuzme skrb, da budu znakovi na mestu. Prima se. — Župa Skoplje opravdava odsutnost svoga delegata na zadnjoj odborovoj sednici. Prima se na znanje. — Radi učestvovanja na sletu u Pragu zaključuje se, da se zamoli nadležna ministarstva za podelenje dopusta drž. nameštenicima i časnicima. — Glavne skupštine najavile su župe: Kragujevac, Banja Luka, Ljubljana, Skoplje i Osijek za 14. o. mes., Celje za 21. o. mes. i Mostar za 28. o. mes. — Župa Kragujevac donasa predlog, da Savez podeli predjašnjemu župskomu starosti br. Nešiću pismenu zahvalu za njegovo revno i uspešno delovanje u župi. Prima se. — Srpska Matica u Novom Sadu šalje proglas, što ga name-rava objaviti za 100-godišnjicu narodenja Miletića, i moli da ga Savez potpiše. Proglas se potpisuje i vraća Matici. — Obzirom na bližnju skupštinu i sastav kandidatne liste prima se zaključak, da se svaki član starešinstva izjavi, bi li primio ili ne čast, ako bi eventualno bio izabran.

Br. blagajnik Kajzelj poda izveštaj o sadašnjoj visini 20-din. doprinosa i o dohocima saveznoga dne.

Namesnik načelnika br. Poženel izveštuje, da će se držati koliko savezni tečaj toliko i izborne utakmice u lakoj atletici iza glavne skupštine. — Savezni TO. spreman je da sudeluje kod sastava vežba za slet u Prag za naše vojništvo. Naša mornarica ima prilično nastupa pripravljenih.

Br. Ludvik donasa predlog, da bi se zauzeli naši ljudi u Beogradu za to, da i česki podanici dobiju naš vizum besplatno.

XLVI. redovita sednica starešinstva JSS. dne 15. februara 1926.

Prisutni: Gangl, Deu, Gregorin, Jamar, Jeras, Kajzelj, Košir, Mužinova, Poženel, Zelenko. — Opravdani: Čobal, Fux, Krejči, Ludvik, Marolt, Švajgar.

Brat starosta upozoruje, da će 11. marta biti petgodišnjica smrti prvoga staroste JSS. br. dr. Oražna. U narednom broju Glasnika objavit će se to na zgodan način i naručiti društvima, da se osobito u vežbaonama spominju te godišnjice nagovorima. Savez će položiti venac na grob pokojnika. Prima se. — Nadalje saopćuje, da je primio tri dopisa i to od brata dr. Kujundžića, br. Vojinovića in br. Čede Milića. O sadržini tih pisama razvije se potanka debata te se primiše nužni predlozi, namenjeni u prvom redu župi Beograd. Obzirom na upit br. Milića prima se predlog, da je našem članstvu zabranjeno da službeno prisustvuje priredbama separatističkih organizacija.

Mesto odsutnoga tajnika br. dr. Fuxa poda tajnički izveštaj br. Zelenko: Župe Osijek, Skoplje i Tuzla šalju sa svojih skupština starešinstvu brzojavne pozdrave. — Župa Zagreb šalje svoje napomene na priposlani ji proračun JSS. za godinu 1926. Odstupa se gospodarskom odelenju. Ista župa naznanja svoju glavnu skupštinu za dne 28. o. mes. — ČOS. šalje prepise svojih odborovih sednica i javlja da će na našu skupštinu doći u ime ČOS. br. starosta dr. Scheiner, njegov namesnik br. Štěpanek i jedan član TO. U zapisnicima je također dulja rasprava glede sudelovanja ženstva na sletu u narodnim nošnjama. Glede naših narodnih nošnja razvije se debata, kojoj je sledio zaključak, da moraju biti naše narodne nošnje uistinu domaće i potpuno pravilne. — Društvo u Đakovu piše, da je za skupštinu sve pripremljeno i da s veseljem očekuju br. delegate. — Br. Kosti Petroviću u Subotici sporučit će se, da će se — obzirom na njegov predlog da se pred skupštinu, t. j. 13. marta o. g. vrši još jedna odborska sednica — držati uoči glavne skupštine na veće pouzdani sastanak na kojem će se obravnati sve, te će se taj sastanak event. proglasiti za odborovu sednicu. — Gorenjska sokolska župa šalje zapisnik svoje glavne skupštine. — Župa Novi Sad javlja, da će držati glavnu skupštinu dne 28. o. mes. — Društvo Jesenice piše radi sudelovanja svoje društvene glazbe na sletu u Pragu. Stvar će se urediti dogovorno sa društvenim starostom br. Obersnelom.

Blagajnik br. Kajzelj javlja visinu 20-dinarskih doprinosa i o uspehu saveznoga dne.

Br. Deu pročitá nacrt ždrebanja, koji se mora predložiti finansičnoj oblasti. Nacrt se u celom opsegu odobrava. U predsedništvo komisije za ždrebanje određuju se br. starosta Gangl, dr. Fux in dr. Gregorin.

Predsednik prosvetnoga odbora br. Jeras javlja, da će biti 2. sednica saveznoga prosvetnoga zbora u Đakovu u subotu dne 13. marta.

*

Povlastica za učesnike glavne skupštine JSS. u Đakovu dozvoljena jest odlukom generalne direkcije državnih željeznica u Beogradu G.D. A.P.O. br. 2635/26 u pola cene i to tri dana pre i tri dana posle skupštine. Svaki učesnik mora da kupi na polaznoj stanici celu kartu žigosanu straga sa dnevnim staničnim žigom. Ova karta važi i za povratak u vezi sa potvrdom o učestvovanju na glavnoj skupštini JSS.

Svim župama. 1.) Iz izveštaja o glavnim skupštinama župa razvida se, da mnoga društva ne će sudelovati na glavnim skupštinama niti ne namerava da se opravda. Pozivljemo sva župska starešinstva, da pozovu sva takva društva na odgovor, jer jedamput na godinu može se doista svako društvo da po svojim delegatima učestvuje na skupnoj glavnoj skupštini, koja je od velike važnosti za daljni razvoj sokolskoga rada. — 2.) Doznali smo, da nameravaju nekoja društva prodavati prilikom svesokolskoga sleta u Pragu razne srećke, blokove itd. Upozorujemo, da je sve to strogo zabranjeno te će se proti svakome, koji se o to ogreši, disciplinarno postupati. Upozorite na to sva društva! — 3.) Budući da društva, usprkos ponovnim opomenama, ne vrše svojih dužnosti naprama JSS., zaključilo je starešinstvo JSS., da se zabranjuje sudelovanje na svesokolskom sletu u Pragu svim članovima onih društava, koja nisu ispunila svojih finansijskih dužnosti naprama JSS.

Starešinstvo JSS.

Snižena cena za Lyon. Odbor za pripreme sleta gimnasta u Lyonu dne 2. do 25. maja 1926. javio nam je, da imaju svi učesnici toga sleta i učesnici međunarodne utakmice u Lyonu 50 % popusta na franceskim željeznicama. Osim toga odobrio je priredbeni odbor znatnu kilometrinu za vežbače te će povratiti svim vežbačima 14 % željezničku povišicu, koja je stupila na snagu na franceskim željeznicama dne 1. januara 1926.

Iz prosvetnega odbora JSS.

Na sednici prosvetnog odbora 17. februara raspravljalo se osim o tekućim pitanjima i o drugoj sednici prosvetnog zbora JSS., koja će se vršiti prilikom glavne skupštine JSS. u subotu 13. marta u 3 sata popodne u Đakovu. Putem okružnice bili su pozvani predsednici župskih prosvetnih odbora da prisustvuju toj sednici lično ili po opunomoćenoj braći delegatima. Upozoravamo braću delegate na pravilnik prosvetnog zbora JSS. koji je objavljen u Sokol-skom Glasniku god. 1925., br. 19—20, u kojem je također dnevni red. — Prosvetni je odbor na toj sednici razgovarao pre svega o predlozima za prosvetni zbor, koji se odnose na smotren i jedinstven uzgoj naše sokolske omladine, kojemu moramo da posvetimo svu pažnju. Zato će trebati da damo našoj braći vodnicima jedinstven nacrt s potrebnim uputama i smernicama što neka im služi kao pomoć kod uzgoja sokolske omladine; time u vezi razgovaraće se i o predlogu lekarskog odelka JSS. koji se odnosi na uzgoj naraštaja. — Govorilo se i o sokolskom tisku bilo saveznom ili pojedinih župa. Župski prosvetni odbori moraće u buduće da obrate svu pozornost tome važnom pitanju: dignuti našu sokolsku štampu u moralnom i materialnom obziru. — Našu akademsku omladinu treba zainteresovati za sokolski rad. — Inicijativni članak brata Ferda Desatega «Sokolstvom Slovenstvu» koji je izašao u 6. broju (1925.) «Sokolskog Vjestnika» župe zagrebačke poslužiće u radu, da se međusobne veze u Slavenskom Sokolstvu realizuju.

— IZ TEHNIČNEGA ODBORA JSS. —

Braći i sestrama, koji će sudelovati na svesokolskom sletu u Pragu.

Proste vežbe za svesokolski slet u Pragu nisu baš lahke. ČOS. to dobro zna pa zato upozoruje svoje članstvo, neka se temeljito vežba u tim prostim vežbama. Upozoruje, da će se kod utakmica za izbor utakmičara postupati vrlo strogo i da će se osobito strogo paziti na to, da se proste vežbe izvadaju lepo i bez pogreške.

To važi i za JSS. Savezni TO. prosuđivat će vežbe za izbor utakmičara istim merilom kao i ČOS. te ne će dozvoliti nikome da sudeluje u Pragu, ako ne bude znao izvadati proste vežbe uzorno.

Savezni TO. upozoruje sve župske načelnike i načelnice na svoj zadnji poziv glede prisustvovanja na sednici župskih načelnika u Đakovu. Što je navedeno u pozivu za načelnike, vredi i za načelnice. I one treba da se dobro pripreme za sve razglašene vežbe članica i naraštaja, da pročitaju otisnute igre i da donesu sa sobom u Đakovo vežbaće odelo.

Župe, koje nemaju svoje načelnice, neka pošalju u Đakovo takove članice, koje znadu vežbe za članice, naraštaj i skupne vežbe šesnaestorica.

Vrste, koje su se već natecale u srednjem odelku, mogu da se nateču u nižem odelku, budući da nije srednjega odelka za utakmice.

Zdravo!

U Ljubljani, 15. februara 1926.

Ing. Poženel s. r., nam. načelnika JSS.

Iz zdravniškega odseka JSS.

Poglavje o alkoholu.

(Izvelek iz članka o alkoholu od dr. Frante Misa, asistenta higijenskoga zavoda, in dr. Albina Seliškarija, asistenta fiziološkega instituta v Ljubljani. Članek izide v prihodnji številki «Sokolskega Glasnika».)

O škodljivem vplivu uživanja alkoholnih pijač na zdravje in zdrav razvoj naroda noben resen človek ne dvomi več.

Le oni, ki sami zmerno ali nezmerno uživajo alkohol, se čutijo prepričane, da je v gotovih količinah neškodljiv in celo potreben za telesni ter duševni procvit. To mnenje je pri mnogih že posledica njegovega strupenega delovanja.

Protialkoholni pokret je dandanes v naši domovini tako močen in sila dokazov resničnosti njegovih idej tako velika, da more pač malokdo, ki zna vsaj čitati in dobro sliši, še trditi, da nima prilike poučiti se o škodljivem vplivu alkoholnih pijač na zdravje. Nemarnost ali pa vsaj zatajevanje svojega prepričanja pa lahko očitamo učitelju, svečeniku, zdravniku, sploh vsem, ki jim je skrb za narodni blagor in povzdigo njegovega zdravja dolžnost, ako se upajo izgovarjati se na nepoznanje škodljivih učinkov alkohola ali pa ga celo zagovarjati.

Kdor se pri današnjem stanju znanja o škodljivosti alkohola še odločuje za pitje alkoholnih pijač, ta se odločuje za vzrok neštetih težav in za v vsakem oziru zgrešeno, patološko društveno stanje, katerega posledice se vidijo v degeneraciji današnjega alkoholiziranega sveta.

Za veliko večino je vsak kozarec alkoholne pijače korak bliže k propasti. Pivec pušča s tem, da se vdaja strupenemu učinku alkohola, iz svojih rok brzde moralnih sil, ki bi mu imele biti opora v slučaju življenjskih preizkušenj. On se odreka njihovi obrambi in kot orehova lupina na morju se potopi ob vsakem navalu lastnih strasti in življenjskih težkoč.

Iz navedenega nujno sledi, da obvezno ne more biti pri Sokolu prostora za ljudi, ki s pitjem alkoholnih pijač uničujejo svoje telesno in duševno zdravje ter že v kali zastrupljajo svoje potomstvo. Nastaja neizbežna potreba, da se Sokol, ki ima namen vzgojiti svojemu narodu krepke, telesno in duševno zdrave sinove, enkrat za vselej obrne proč od alkohola, svojega največjega protivnika, ki je, žal, doslej še imel pristop v njegove vrste.

Eno nam je še povedati, in to velja mladini in najmlajšim. Alkohol se zauživa po izreku pivec zato, da prežene skrbi in tisočere malenkostne sitnosti vsakdanjega življenja, da prežene občutek utrujenosti. In to, kar hočemo reči, je sledeče: prepustite uporabo tega sredstva starim, ki mislijo, da že res ne morejo drugače; vi pa glejte, da ne boste nikdar tako stari in betežni, da bi potrebovali pozabe v omamljenju. Mlad človek je borec, ne le pasiven branilec lastne osebe, temveč aktiven in impulziran borec, ki išče namenoma stika s svetom in vesoljstvom, išče nevarnosti in napa. Občutki neprijetnosti, male nezgode, povodi za nezadovoljnost so zanj v resnici le dražljaji za nove in ponovne napore, za iskanje novih poti, za odstranjevanje zaprek, za nove borbe in nove uspehe. Mlad človek pa, ki namenoma in redoma otopi one občutke v alkoholnem omamljenju, se sam opleni teh pobud za višjo rast, k večji popolnosti, si sam preprečuje razvoj, si sam zakrije jasen in pravičen pogled na življenje tako kot je, si sam slabi voljo, pogum in podjetnost.

S tem nikakor nočemo pridigati asketizma in zatajevanja samega sebe. Kdor se je odpovedal alkoholu, ni izgubil ničesar v resnici vrednega. Nasprotno, naše prepričanje je, da mlad človek s tako odpovedjo samo pridobi. Mladost je že sama po sebi opojnost in ogenj. Pustite, naj gori ta ogenj lep in čist v vas, ne prilivajte svojemu bistvu tujega in kvarnega goriva.

Naše mišljenje je tudi, da stališče, ki ga zavzema posameznik napram alkoholu in alkoholnemu vprašanju, ni toliko odvisno od njegove poučenosti v tej zadevi, tudi ne od njegovega znanstvenega in strokovnega znanja. Je čisto enostavno odvisno od njegove osebne etike in socialnega čuta ter od njegovega pojmovanja življenja.

In še eno, starešine, ki ste odgovorni za razvoj in dorast mlajše generacije: ne zakrivajte vedoma resnega pogleda mladini, ne molčite in predvsem — dajte več in boljših zgledov!

Starešine, voditelji, rešite na glavni skupščini enkrat za vselej Sokolstvo edinega madeža, prokletstva alkohola — hvala vam bodo, prekipevajoč v zdravju in sreči, pozni rodovi!

IZ ŽUP

Glavna godišnja skupščina Sokolskog društva u Slavonskoj Požegi održana je 31. januara 1926. Poslije pozdravne riječi starešine br. V. Mravaka i izaslanika župe br. F. Lhotskoga čitani su izvještaji pojedinih funkcionara i primljeni su. Iz izvještaja proizlazi jedan radostan fakat, da je društvo u prošloj godini intenzivno i uspješno radilo kako na tehničkom tako i na prosvetnom polju. Ovaj rad je tim značajniji što je rad društva Strossmajerove župe koja ne nosi samo ime ovoga velikana, već i provodi u djelo uzvišene ideje jednog od rijetkih apostola Jugoslovenstva. Dosadnji uspješni godišnji rad ovoga društva veliko je jamstvo za konačnu pobjedu Jugoslovenskog Sokolstva u ovim krajevima. Aklamacijom izabran je novi odbor. G. G.

Gorenjska Sokolska župa v Kranju je imela svojo redno glavno skupščino dne 2. februarja 1926. v Sokolskem domu v Radovljici. Navzočni so bili vsi župni funkcionarji izvemši br. tajnika in sestre načelnice, ki sta svojo odsotnost opravičila, ter zastopniki 13 društev. Zastopani nista bili društvi Medvode in Železniki. — Starosta br. dr. Šemrov je po otvoritvi skupščine prečital pismena pozdrava JSS. in manjšinskega društva v Guštanju, nato pa se je spominjal umrlih članov br. Sicherla iz Škofje Loke in br. Dorniča iz Radovljice. Župni načelnik br. Ažman je poročal o tehničnem delu v župi ter posebno omenil župni zlet v Škofji Loki, ki se ga je udeležilo 236 članov v kroju in 92 članic, dalje naraščajski dan, ki je bil v Kranju, župne tekme in medletne tekme, župni prednjaški tečaj in župni prednjaški izpit, akademije pri župnih edinicah in naraščajsko šolo v Škofji Loki. Končno je podal statistiko telovadečih v posameznih društvih, ki pa ne kaže napredka. — Tajniško poročilo je prečital namesto odsotnega tajnika br. Česenj. Poročilo navaja težkoče pri onih društvih, ki so brez finančnega načrta zidali društvene domove in so zaradi tega prišla v denarne stiske, kar pogosto ovira idejno delovanje v društvih. Graja netočnost pri poročilih, čemur je vzrok nezavednost društvenih odbornikov. Župa je v preteklem letu izgubila eno društvo, in sicer v Medvodah, ki je prenehalo delovati. — Blagajnik je poročal, da je imela župa v pretekli upravnici dobi Din 60.307.— dohodkov in Din 58.793.— izdatkov, torej Din 1514.— prebitka. — O prosvetnem delu je poročal tajnik župnega prosvetnega odbora br. Žagar. Navedel je delovanje društev v dramatični stroki, ki je bilo jako povoljno, širjenje sokolskega tiska, zlasti župnega Vestnika — na Sokolski Glasnik je naročenih 10 odstotkov članstva — in predavanja, ki jih pa društveni prosvetni odbori niso izvedli po predpisih, ter končno knjižnice. — Br. dr. de Gleria, tajnik zdravniškega odseka, je poročal, da so se izvršile zdravniške preiskave v vseh društvih ter je podal nekaj zanimive statistike v tem pogledu. — Poročilo o župnem Vestniku je podal br. dr. Kušcer kot urednik. Sklenjeno je bilo, da plačajo društva po 6 Din od članstva v župni tiskovni fond, zato dobi članstvo brezplačno župni Vestnik. — Vsa poročila so bila odobrena. — Soglasno so bila sprejeta tudi vzorna župna pravila, ki jih je izdal JSS. — Proračun za tekoče leto je bil odobren, župni porez je bil soglasno določen na 4 Din za člana. — Župni zlet bo na Bledu, naraščajski dan pa v Radovljici, čas za obe prireditvi določi župni tehnični odbor. — V župno starešinstvo so bili izvoljeni: starosta dr. Šemrov, njegovi namestniki: Dolenc, Oswald in Špicar, načelnik

Hrovat, namestniki Benedik, Potočnik in Beznik, načelnica Hrovatova, namestnice Dolenčeva, Kušarjeva in Peganova, tajnik Cvar, blagajnik Mešek, zapisnikar Česenj, prosvetar Žagar, odborniki: Emmer, Ravnik, Sajovic, dr. de Gleria, namestnika Pahor in Ekar, urednika Vestnika Žagar in dr. Kuščer, pregledovalca računov Dolenc ml. in Mally. Delegate za savezno skupščino določi župno starešinstvo.

Glavna skupščina Sokolske župe Ljubljana se je vršila dne 14. februarja t. l. pod predsedstvom župnega staroste br. dr. Krejčega. Zastopanih je bilo izmed 41 župnih edinic 29 po 90 delegatih. Zastopnikov niso poslala društva: Bloke, Brdo, Brezovica, Dob, Komenda, Kočevje, Ložka dolina, Mengeš, Moste, Notranje gorice in Višnja gora. — Starosta br. dr. Krejči je po otvoritvenih formalnostih podal lepo poročilo o župnem delovanju, ki je obsegalo tudi tajniško poročilo. (Brat starosta je vodil vse upravne posle sam brez tajnika. Redka požrtvornost. Opom. uredn.) Med drugim je navedel, da so bili v župi otvorjeni v preteklem letu štirje sokolski domovi, in sicer na Ježici, na Vačah, na Rakeku in v Gornjem Logatcu. — Načelnik br. Ryška je podrobno poročal o tehničnem in vzgojnem delovanju. Navedel je župno izbirno tekmo. udeležbo na medzletnih tekmah, kjer si je župa priborila prvo mesto, župni prednjaški tečaj in izpit ter župni zlet. TO. bo izdal knjigo, ki bo obsegala vsa predavanja iz prednjaškega tečaja, da se bodo prednjaki lažje pripravili za izpite, pa tudi ostalemu članstvu bo prav prišla. — Blagajnik br. Mešek in računovodja br. Flegar sta podala pregled župnega gmotnega stanja, ki pa ni posebno razveseljivo, ker društva ne izpolnjujejo svojih obveznosti. — Župni prosvetar br. Kosmač je potožil, da prosvetno delu v župi ne napreduje, čemer glavni vzrok je bila trikratna izmenjava župnega prosvetarja. Vzorno zasnovana prosvetna šola, ki bi bili na njej predavali najboljši sokolski strokovnjaki, se ni mogla vršiti, ker društva niso poslala zadostnega števila tečajnikov. — Vestno in točno poročilo je sestavil, v kolikor so mu društva poslala gradivo, župni statistikar br. Flegar. Izkazal je 5661 članstva, o naraščanju in deci pa ni mogel podati zanesljivih števil. Pri tem poročilu je opozarjal br. starosta na važnost pravilne statistike in izjavil, da župno starešinstvo ne bo pripustilo udeležbe v Prago, ne nošnje članskega znaka in kroja onim članom, ki niso prijavljeni v župni kataster. — Zastopnik Sokolskega društva II v Ljubljani, br. dr. Šubic je predlagal, da bi vodila evidenco naraščanja društva sama, ker je točno poročanje župi zaradi mnogih izprememb pri naraščanju jako otežkočeno. Predlog bo župno starešinstvo priporočilo na savezni glavni skupščini, ker je to odredba saveza. — Svoji poročili sta podala urednik «Vestnika» br. Strauss in župni nadzornik br. Drenik. Oba sta iznesla mnogo dobrih nasvetov za društva, zlasti zadnji, ki je posegel tudi v vzgojo sokolske mladine. — Po predlogu pregledovalca računov brata Deva je skupščina soglasno izrekla starešinstvu absolutorij. — Pri volitvah so bili na predlog kandidacijskega odseka izvoljeni: Starosta dr. Krejči, namestnika Kostnapfel in Krapež, načelnik Ryška, namestnik Jesih, načelnica Varogova, namestnica Preskerjeva, prosvetar Kosmač, namestnik Mesec; odborniki: Flegar, Jereb, Mešek, Sever, Rakovec, dr. Sajovic, Berce, Drenik in Vimpolšek, namestniki Franke Lev, Leben in Ribnikar, pregledovalci računov: Dev, Lozej in Strauss, v savezni odbor dr. Krejči, namestnik dr. Šubic. Delegate za savezno skupščino določi starešinstvo. — Ker nekatera društva vzlie večkratnim opominom in po osebnih intervencijah niso izpolnila svojih dolžnosti, je glavna skupščina razpravljala o tem, da se jih črta iz župe. Po daljši debati je bilo sklenjeno, da se Sokolsko društvo Brezovica črta, o ostalih pa naj sklepa župno starešinstvo. — Br. Dev je opozarjal delegate društev na razprodajo saveznih srečk in imenoma navedel društva, ki v tem pogledu niso storila svojih dolžnosti. — Na podlagi predloženega proračuna, ki izkazuje 25.000 Din izdatkov, je bil določen župni porez na 4 Din, vrhu tega plačajo vsa župna društva tri odstotke čistih dohodkov od svojih prire-

ditev v župni tiskovni sklad. Oproščeno je samo Sokolsko društvo I v Ljubljani, ki zida svoj Sokolski dom. — Župa bo tudi v prihodnje izdajala svoj Vestnik pod uredništvom brata Meseca. Društva se zavežejo razpečavati Vestnik po kolportaži in nabrati nekaj stalnih naročnikov. — Določene so bile nastopne župne prireditve: 1. Župna tekma v jeseni v lahkoatletičnih panogah namesto župnega zleta. 2. Župni prednjaški tečaj v drugi polovici avgusta. 3. Prosvetna šola v obsegu in vzpostredu, kakor je bila določena v preteklem letu. 4. Širši okrožni zlet v Št. Vidu nad Ljubljano za vsa tri ljubljanska okrožja in po možnosti tudi za kamniško okrožje. Vodstvo okrožnega zleta prevzame župni tehnični odbor. — Pri slučajnostih se ni nihče javil k besedi, nakar je br. starosta zaključil glavno skupščino.

RAZNOTEROSTI

Koliko će članstva ČOS. doći na slet? Krajem god. 1924. imala je ČOS. 3151 društvo, 339.494 članstva i 72.607 naraštaja. Od toga broja prijavilo se do danas za slet 2735 društava, 92.040 članstva i 35.175 naraštajnika. Na sletu će učestvovati okolo 80 odstotaka društava, svaki četvrti član, svaka treća članica i svaki drugi naraštajnik.

Poljski sokolski związek je 6. januara odobrio pravila udruženja «Slovan-sko Sokolstvo». Tako su sada sva četiri saveza, koja tvore tu organizaciju, primila ustav te sveslovenske Sokolske sveze. Sada se već može sazvati i glavna skupština.

Raširenost telovežbe i športa u Českoslovačkoj republici ilustrira nam najlepše statistika, sastavljena u češkoj vojsci, a konstatira, da je otprilike od 100 vojničkih redova još uvek 51·5 % novajlija koji nisu vežbali niti su gajili sport. Između ostalih ima 14·1 % sokolskih vežbača, 3·3 % iz radničkih socijaldemokratskih telovežbenih društava, 0·6 % komunističkih vežbača, 1·6 % Orlova, 4·1 % nemačkih turnera i ostalih gimnastičkih organizacija. Skauta bijaše 1·7 %. Od sportnih grana gajilo je nogomet 9·6 %, vodni sport 8·9 %, zimski sport 7·4 % i laku atletiku 4·3 %. Telovežba je ipak više raširena nego nogomet!

Gimnastički tečaj za žurnaliste vršio se u Berlinu na visokoj školi za telesne vežbe; trajao je pet dana te je obuhvatao uz mnoga predavanja i pojedine vežbe.

Ženska olimpijada u telovežbi i sportu bit će letos u Bruxellesu. Sudelovat će Ujedinjene države, Engleska, Francuska, Českoslovačka, Švicarska, Kanada, Belgija, Italija, Jugoslavija, Litva, Poljska i Švedska.

Glasnik ministarstva narodovega zdravlja 1926., št. 9—12, s prilogo. Ker je jugoslovensko Sokolstvo kot organizacija, ki je razširjena po vsej državi, že načelno važen faktor za razvoj naroda in zlasti njegovega naraščaja, nas zanima v tej številki Glasnika članek Grge Bogića «Zaštita psihičnog rada kod deteta i kod omladine, u vezi sa domaćim uzgojem i sa školom». Avtor razpravlja o pomenu razvoja dece in mladine inkluzivno pubertetno dobo, naglašja pravilno kvarni vpliv sedanje šolske vzgoje, ki obremenjuje mlade možgane in ovira razvoj mladega telesa, ter pledira za ločen pouk moške in ženske mladine, zahtevajoč večje razumevanje pri presojanju individualnosti moškega in ženskega naraščaja. Članek bo zbudil mnogo zanimanja pri šolskih zdravnikih in bo važen prispevek pri reformiranju sedanjega pouka v osnovni in srednji šoli. Upajmo, da bodo izvajanja in nasvete avtorja vendar enkrat upoštevali, ker so pač zadostno utemeljeni, in to baš sedaj, ko nameravajo iz neutemeljenih razlogov okrniti telovadbo v šoli!

II. delavska olimpiada se bo vršila leta 1927. v Pragi na telovadišču letošnjega VIII. vsesokolskega zleta.